

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

یونس نگاه
۱۱ دسمبر ۲۰۲۱

یونس نگاه

عمر کوتاه ارتجاع

چرا گروه‌های مخالف مکتب، ضد زن و آزادی در افغانستان در صدسال گذشته هربار وقتی به قدرت رسیده‌اند، در ساختن ادارهٔ محافظه‌کار و ضد مدنیت ناکام مانده و بسیار زود از قدرت طرد شده‌اند؟ چرا علی رغم اتکاء به مذهب، سنت، عنعنات و نیز حمایت کشورهای بزرگی چون بریتانیا، امریکا و همسایگان پرنفوذی چون پاکستان و محافظه‌کاران پر قدرت اعراب، دشمنان مکتب و آزادی در وطن ما فقط در ویرانی موفق شده‌اند ولی هرگز قادر به توقف تلاش‌های مردم به‌سوی تعلیم و آزادی‌های مدنی نشده‌اند؟

بیانید تاریخوار مرور کنیم:

(۱) در سال ۱۹۰۳ مکتب حبیبیه ساخته شد و حبیب‌الله در سال‌های بعد از آن زیر فشار منورین آن زمان برای ترویج تعلیمات عصری تعداد زیادی مکتب ساخت. این روند در اواخر دورهٔ حکومت او به دلیل واکنش محافظه‌کاران کند شد. آنان توانستند داکتر عبدالغنی مغز متفکر جریان تعلیم‌خواهی و دوستانش را به‌زندان بیندازند و تعدادی را اعدام کنند، اما بزودی موج جدید حامیان مکتب و آزادی‌های مدنی از راه رسید و دوران ده سالهٔ امانی آغاز شد.

(۲) از سال ۱۹۱۹ تا ۱۹۲۸ مراکز تعلیمی، نشریه‌ها، انجمن‌ها و نهادهای حامی حقوق زنان و اقلیت‌ها به‌سرعت رشد کرد و به‌گفتهٔ غبار در اواخر این سال‌ها ۸۴۰۰۰ نفر مشغول تعلیم و تحصیل بودند.

(۳) محافظه‌کاران ضد مکتب، ضد زن و آزادی دوباره آمده مکتب‌ها را بستند و روند پیشرفت را متوقف کردند. اما این ویرانی سر حبیب‌الله و نادرخان، رهبران جریان‌های ضد مکتب را خورد، اولی ۹ ماه بیش در قدرت نماند و دومی بیش از چهار سال نتوانست در محصل‌کشی، دشمنی با مکتب، مخالفت با آزادی زنان و رسانه و انجمن دوام بیاورد و از سوی یک متعلم مکتب تیرباران شد.

(۴) بعد از آن مدتی اختناق ادامه یافت اما روند مکتب‌سازی توقف نکرد و حضور زنان نیز به تدریج در تمام عرصه‌های زندگی افزایش یافت، تا جایی که در اواخر دوران ظاهرشاه ده‌ها هزار زن و مرد درس‌خوانده در سیاست،

رسانه، حکومت‌داری، سکتور خصوصی و فعالیت‌های مدنی قد علم کرده بودند. درین سال‌ها دانشگاه‌ها ساخته شدند، احزاب به فعالیت آغاز کردند، زنان در شورا، کابینه و چوکی‌های بلند اداری دولتی و خصوصی حضور یافتند. این روند مکتب‌سازی برای بیش از نیم قرن تا اوایل سال ۱۹۹۲، علی رغم مزاحمت و کارشکنی دوامدار ارتجاع، ادامه یافت.

۵) از سال ۱۹۹۲ تا ۲۰۰۱، ده سال دوران جهادی‌ها و طالبان مکتب‌سوز با ویرانی و توقف تعلیم و تحصیل گذشت، اما دوباره موج دانش‌خواهی و آزادی‌طلبی به میدان آمد و چهره افغانستان را در گیرودار انفجار، بمباران، انتحار و واکنش مداوم خشونت‌بار مخالفان مکتب، دگرگون کرد و برای ۲۰ سال پیش رفت.

۶) چند ماه است دوباره وطن جولانگاه کسانی شده که می‌گویند مکتب انسان را فاسد می‌کند، دانشگاه به درد نمی‌خورد و زنان جز ازدواج و خانه‌داری حق دیگری ندارند. دیده شود این‌بار مثل دهه نود بنیادگرایان برای یک دهه حرکت مردم را متوقف خواهند کرد یا خیر مثل حبیب‌الله کلکانی دوره کوتاه آشوب و گرسنگی را به یادگار گذاشته خواهند رفت، یا مثل نادرخان چندسال به بستن، کشتن و به بند کشیدن ادامه داده سرنگون خواهند شد؟ اگر گذشته چراغ راه آینده باشد، بزودی دوران بسیار طولانی درس، آزادی و آبادی دوباره آغاز خواهد شد.